

vybudování městečka ponese místní školní úřad (the Local School Board) za přispění státu.

Americká asociace školských pracovníků AASA (the American Association of School Administrators) projednává pravidelně na svých plenárních zasedáních další možnosti těchto nových zařízení. Očekává se, že školní městečka pomohou vyřešit vážné problémy vznikající z dosavadní nedostatečné péče o systematickou mimoškolní výchovu, která byla jednou z příčin narůstající trestné činnosti mládeže; požaduje se od nich i ekonomická úspora při výstavbě nových městských čtvrtí a nových sídlišť, jež mají vyřešit problémy spojené s explozí populace v USA.

Prameny:

AASA — Sessions 1964/65,
The Gist of the AASA, Vol. XXXII, 1965,
The Educational Forum, Vol. XXX, čís. 1, listopad 1965.

Z VÝVOJE A ORGANIZACE UČITELSKÉHO VZDĚLÁNÍ VE VELKÉ BRITÁNII

DAGMAR ČAPKOVÁ

Tradice návrhů na učitelské vzdělání ve Velké Británii je starší, než se obecně uvádí v literatuře o tomto tématu.

Již humanističtí pedagogové reagovali na nedostatek soustavné učitelské výchovy z doby scholastiky, stejně jako na charakterové nedostatky učitelů. Návrhy na reformu školské výchovy, které se objevovaly v různém stupni vývoje u autorů pozdního scholastického údobí, nabývají u humanistů, v renesanci a reformaci programovosti až převratné. Někteří se pak pozastavují nad tím, jaké předpoklady vedou k lepší výchově, a docházejí k požadavkům řádné učitelské přípravy. Ta má složku morální i intelektuální.

V Anglii se vyslovili v tom smyslu již Richard Mulcaster (ve spise *Positions*) a John Brinsley (v díle *Ludus litterarius*), autoři 2. poloviny 16. a počátku 17. století.

R. Mulcaster např. žádal, aby se při universitách zřizovaly zvláštní semináře pro vzdělávání učitelů.¹⁾ Podal četné metodické rady k učitelské praxi na různých stupních, mimo jiné např., jak pěstovat samostatné myšlení žáků, jak je vést k soutěžení, jak organizačně líp zvládnout vyučování, jsou-li žáci rozdělení na menší skupiny atp. Podobně jako metodickou přípravu učitele zdůrazňuje i morální vlastnosti dobrého učitele. Mulcaster se zmiňuje o systému žákovských pomocníků učitele (*monitors*).²⁾ Navrhuje společné porady všech, kdo mají mít zájem o výchovu dětí — rodičů, učitelů, sousedů, aby společně mohli řešit výchovné problémy a shodně postupovat.

I když ideje těchto autorů nebyly hned obecně oceněny, přispěly k růstu

¹⁾ *Positions*, Quickovo vydání, London 1888, s. 236, 237, a zvl. kap. 41.

²⁾ Uv. spis, s. 275.

tradice, z níž vynikl stálý zájem o výchovu i později. Sám Jan Amos Komenský, který v Anglii pobýval r. 1641—1642, chválí zájem Angličanů o to, jak bude a má vypadat školství, aby se vzdělání stalo obecným majetkem.³⁾

Bude ještě úkolem dalšího bádání zjišťovat, jednak zda Komenský ve svém pojetí vzdělání a výchovy dětí i učitelů získal některé podněty i z této anglické tradice, jednak zda sám pak svými koncepcemi působil na názory o výchově a o učitelském vzdělání u anglických autorů. Skutečnost, zda se v Anglii uplatňovaly názory Komenského o vzdělání všech lidí (i vychovatelů) v rámci jeho pansoňických myšlenek (které zde zakotvily jako v první zemi v Evropě), nebyla dosud vzata v úvahu ani jako otázka v žádné studii o učitelském vzdělání v Anglii. A při stycích, které měl Komenský s anglickými vzdělanci, není nepravděpodobné, že jeho myšlenky přispěly k zúrodnění půdy, z níž vyrostly návrhy Bell-Lancasterovy v 19. století. Vždyť souvislosti skupiny kolem Samuela Hartliba (která byla v těsném spojení s Komenským) s pedagogickými mysliteli 19. století byly již konstatovány v nejedné pedagogické otázce.⁴⁾

Počátek soustavnějšího učitelského vzdělání v Británii se pak zpravidla spojuje se jmény Andrewa Bella a Josepha Lancastera. Ti se koncem 18. století pokusili přispět výchově a vzdělání dětí i tím, že se zamýšleli nad problémem učitelské praxe. V době, kdy zprůmyslovění země vyžadovalo rychlejší pokrok většího počtu lidí, byl návrh Bellův a Lancasterův, jak rychle vyučovat velký počet dětí, počátečním řešením, které rychle zobecnělo. Nedostatek kvalifikovaných učitelů (byli špatně placeni) se začal řešit tím, že starší žáci radili mladším, vyučovali je; pak stačil jeden učitel, aby tuto práci třídních dozorců (monitors) řídil a dohlížel na ni. Bylo však nutno vypořádat se s otázkou, jak připravit učitele i monitory. A tak se r. 1805 setkáváme v Borough Road v Londýně a r. 1810 v Durhamu a jinde se školami, při nichž existovala již také oddělení pro vzdělání učitelů.⁵⁾ Tato praxe se rozšířila a r. 1814 se již uvádějí ve škole v Borough Road v Londýně pravidla (a jinde byly vyslovovány požadavky dobrovolných organizací na podporu výchovy), z nichž vyplývalo, jak je pro učitelské vzdělání potřebí určitého systému. Učitelé měli být vzdělávání tak, aby ovládali základní předměty, jimž měli vyučovat. Byly zde též obsaženy dva základní aspekty, které si podrželo učitelské vzdělání v Británii až do nové doby: výchova osobnosti a odborné vzdělání; obě tato hlediska nebyla zvláště zpočátku v rovnováze. Závadou také bylo, že kursy pro monitory byly z ekonomických důvodů jen krátkodobé; mladí adepti byli vzdělávání tak, že přihlíželi praxi zkušených učitelů ve »vzorných« školách a studovali předměty, kterým se pak obvykle učilo ve školách. Tato praxe trvala zhruba čtyřicet let.

Iniciátorskou funkcí ve výchově učitelů měly zpočátku dobrovolné organizace; především Britská a zahraniční školská společnost (British and Foreign School Society), založená r. 1808 původně jako dobrovolná náboženská organizace, Královská lancasterská společnost (Royal Lancastrian Society); pak Národní společnost pro podporu výchovy chudých (National Society for Promoting the Education of the Poor, 1811—1812).

Vývoj národního systému⁶⁾ výchovy v Británii (a to platí i pro učitelské vzdělání) se zakládal na spolupráci dobrovolných organizací a vlády, která

³⁾ J. Patera: *Jana Amosa Komenského Korrespondence 1892*, s. 39.

⁴⁾ Srov. Robert Alt: *Der fortschrittliche Charakter der Pädagogik Komenskýs*, Berlin 1953, V. kap., § 5.

⁵⁾ H. D. Dent: *The Training of Teachers in the United Kingdom*, London 1962, s. 1n.

⁶⁾ A. N. Gillet, J. E. Sadler: *Training for Teaching*. London 1962, s. 13, 14.

od r. 1833 přispívala na výstavbu a udržování škol (Committee for Education). Později se k této spolupráci přidružily místní školní úřady, jimž se dostalo práva i povinnosti zřizovat a udržovat školy; školským zákonem z r. 1870 a hlavně z r. 1902 (pro Anglii a Wales) se staly přímo odpovědnými za výchovu ve svém obvodu. Školský zákon z r. 1918 pak tyto faktory legálně spojil.

Vývoj v Anglii a Walesu se poněkud liší od pojetí učitelského vzdělání ve Skotsku; severní Irsko pak má problematiku vývoje ještě odlišnější.

Pro *Anglii a Wales* byla v 1. polovině 19. století⁷⁾ významná akce dr. Jamese Kaye, prvního tajemníka Výboru pro výchovu (Committee for Education) od r. 1839. Když se neuskutečnil návrh výboru, aby byla zřízena státní škola pro vzdělání učitelů, pokusil se dr. Kay s přítelem E. C. Tufnellem zřídit soukromou školu toho typu v jihovýchodním Londýně (převedl ji pak na Národní společnost — National Society for Promoting the Education). I další školy (koleje pro vzdělání učitelů), které pak vznikly, nesly pečeť jeho iniciátorského vlivu. Šlo o vzdělání dvojího typu studentů: 1. mladších, od 13 let, které sedm a půl hodiny denně vzdělával ředitel a kteří zároveň jako žáci-učitelé (pupil-teachers) již vyučovali a jednou za rok byli zkoušeni inspektorem; 2. starších 20–30letých mužů, kteří se ročním studiem připravovali na učitelství a doplňovali si vzdělání. Kayův systém přispěl sice k přípravě ukázněných učitelů s vysokými ideály o učitelském povolání, všeobecné vzdělání studentů však nebylo dostatečné.

Když školskými zákony⁸⁾ z r. 1870, 1876 a 1880 byla uzákoněna povinná školská docházka, vzrostla potřeba učitelů; staré koleje pro učitelské vzdělání, které byly v Anglii a Walesu spravovány převážně anglikánskou církví, nestačily kapacitou ani duchem. Vznikly neinternátní denní koleje pro přípravu učitelů (Day Training Colleges) a byly přiřazeny k universitám (od r. 1890). Tím se v Anglii a Walesu dostalo učitelské vzdělání ve vztah k vyššímu, tj. universitnímu vzdělání, poněvadž v uvedených kolejích vyučovali universitní profesori a studenti mohli dosahovat akademických hodností jako studenti universit. Tato skutečnost působila i na zvýšení úrovně staršího typu internátních kolejí. Od této doby se obecně datuje i v těchto kolejích vznik studentských knihoven, klubů apod.

Radikálněji se pak programy kolejí změnily od r. 1902, kdy školský zákon stanovil povinné středoškolské vzdělání i pro učitele; to znamenalo konec systému pupil-teachers. Tento školský zákon vedl ke zřízení místních školních rad městských i oblastních (pro jednotlivá hrabství), které se postaraly o vznik dalších internátních kolejí pro učitelskou přípravu.

R. 1911 vyzkoušelo ministerstvo školství vzor čtyřleté koleje při universitě. Tři roky byly věnovány všeobecnému vzdělání, jeden rok speciální učitelské přípravě, hlavně metodické. Tento vývoj byl zabrzdněn první světovou válkou, ale poválečné nadšení pro výchovu problémy oživilo. Potřeba učitelů rostla. Studenti, kteří se chtěli vzdělávat pro učitelské povolání, museli být absolventy střední školy (tj. osmnáctiletí) s vysvědčením o zkoušce; další speciální příprava byla dvouletá. Ti, kdo spojovali učitelskou přípravu s dosažením akademické hodnosti na universitě, aby pak vyučovali na střední škole, absolvovali po střední škole čtyřleté studium (zpravidla vedle dvouleté metodiky a praxe učitelské).

⁷⁾ R. W. Rich: *The Training of Teachers in England and Wales during the Nineteenth Century*. Cambridge University Press 1933.

⁸⁾ H. C. Dent: *Uv. spis*, s. 6, 7.

Významný zásah přinesla i do učitelského vzdělání reorganizace výchovného systému v Anglii a Walesu za druhé světové války. Výsledkem byl jeden z nejdůležitějších dokumentů ve vývoji anglického výchovného systému, McNair Report⁹⁾ z r. 1944. Podle tohoto návrhu měly být university učiněny odpovědnými za učitelské vzdělání, které bylo i nadále chápáno vždy jen jako nadstavba středoškolského vzdělání; dosavadní instituce neměly být navzájem tak izolovány jako dřív. Po diskusi o návrhu přijaly výzvu i odpovědnost všechny university mimo tři (Cambridge, Liverpool, Reading) a zakládaly pedagogické školy nebo pedagogické instituty. Proto dnes, i když poslední odpovědnost za učitelské vzdělání má ministerstvo školství (odpovídá za vnější podmínky a přispívá finančně i církevním školám a universitám, které jsou jinak samostatné), je charakter a kvalita práce i úroveň zkoušek starostí universit, které pak ministerstvu doporučují učitele, aby jim byl udělen status učitelské kvalifikace. To se však už týká rozvoje po druhé světové válce. Ústavy podléhají buď místním školním radám, nebo dobrovolným organizacím (převážně církvím) nebo universitám.

Dnes jsou tedy v Anglii a Walesu tyto typy ústavů pro vzdělání učitelů: 1. University Department of Education (asi jako pedagogická fakulta na universitě), 2. Training Colleges (koleje pro vzdělání učitelů), 3. Art Training Centres (tj. střediska pro vzdělání učitelů v kolejích pro umění a umělecká řemesla nebo v oddělení pro umění na universitě), 4. Institutes of Education (pedagogické instituty) při universitách; ve Walesu je při universitě tento ústav nazván School of Education, podobně jako v Manchesteru. Internátní bývají zpravidla Training Colleges, které jsou dvojí: obecné a speciální. Ve speciálních se vzdělání soustřeďuje na jeden předmět nebo na určitou skupinu předmětů, např.: domácí nauky (jen pro ženy), tělesná výchova, technické a komerční předměty. V kolejích pro technické a komerční předměty se přijímají žáci až od 25 let, když vedle universitní kvalifikace prošli ještě praxí v průmyslu nebo v obchodě, kdežto jinde je věkový limit pro připuštění ke studiu od 18 let (jen do Art Training Centres přicházejí uchazeči, když mimo středoškolské vzdělání získali ještě kvalifikaci v uměleckém oboru nebo uměleckém řemesle).

Počet studentů v ústavech pro učitelské vzdělání po druhé válce rapidně vzrostl a růst stále pokračuje; studium je od r. 1960 nejméně tříleté; vzrůstají koedukační koleje s počtem 700–1000 studentů; ze studentů jsou vcelku dvě třetiny žen a jedna třetina mužů. Pro přípravu starších uchazečů, mužů i žen do 40 let, byly otevřeny denní přípravné koleje (Day Colleges) a koleje pro učitele odborných škol (Technical Colleges). Je samozřejmé, že tento rozmach je spojen s rozmachem ve výstavbě nových školských budov stále i v desítiletí 1950–1960, které bylo zváno revolučním údobím ve stavbě britských škol.¹⁰⁾ Studium není bezplatné, řídí se příjmem rodičů; nemajetnější dostávají stipendium, a to plné, jestliže čistý příjem rodičů nepřekročí 700 liber ročně.

Tak jako v ostatních typech škol není ani v ústavech pro učitelské vzdělání učební látka (osnovy) nařizována shora, ale vypracovává ji škola, ředitel s učiteli. Proto se osnovy kolejí obsahem liší, ale přesto lze uvést společné aspekty náplně vzdělání.

Po přijímacích zkouškách (které obsahují inteligenční test, jazykovou zkoušku z angličtiny a odpovědi na otázky týkající se oboru) projdou začátečníci úvodním kursem o výchovné práci včetně exkurze do škol všech typů; přitom

⁹⁾ H. C. Dent: Uv. spis, 16n.

¹⁰⁾ D. H. Morell, A. Pott: *Britain's New Schools 1960*, s. 3.

se nedělá rozdíl mezi příštími učiteli elementární a střední školy. Pak studují:¹¹⁾

A. Základy výchovy a výchovnou praxi: Sem patří teorie výchovy, vyučovací metody, vyučovací praxe ve školách; pedagogická psychologie, filosofie a sociologie výchovy a historie pedagogiky.

B. Jeden předmět hlavní a jeden vedlejší, výjimečně oba předměty jako hlavní, a to: umění a řemesla, biologie, chemie, dramatické umění, angličtina, historie, zeměpis, přírodní vědy, matematika, hudba, fyzika, hudební výchova, náboženská věda apod.

C. Zdravotnictví a angličtinu.

S menšími odchylkami je tomu tak i v jiných typech ústavů pro učitelské vzdělání; ty, které jsou již svým názvem specializovány jistým směrem, věnují víc času hlavní specializaci (domácí nauky, tělesná výchova, technické a obchodní předměty, umělecká řemesla apod.).

Některé koleje mají studenty z nejrůznějších zemí světa, kteří si přišli třeba jen na rok doplnit vzdělání, nebo se vzdělávat v určitých oborech, v koleji přednášených apod. Tak je tomu např. v kvakerské koleji Woodbrooke¹²⁾ (Selly Oak Colleges) v Birminghamu, kde se vedle historie a praxe kvakerství¹³⁾ přednáší pro studenty ze zemí Asie i Afriky srovnávací pedagogika (Comparative Education) aj. Vyučování a vzdělávání studentů se děje přednáškami, v diskusních seminářích a v zájmových kroužcích, které vede vždy jeden z přednášejících, a praxí studentů.

Sociální a kulturní život studentů v kolejích je rozmanitý. (V ústavech při universitách sdílají univerzitní kulturní život.) Budovy koleje a internátů (jde-li o internátní koleji) tvoří samostatnou oblast s různými typy hřišť, se společenskými místnostmi pro kroužky (odborné, kulturní, technické, sportovní aj.) a místnostmi pro kulturní a zábavní programy. Mimoto je v moderních budovách pamatováno vždy i na soukromí studentů, kteří mají samostatné ložnice a pracovní nejvýše po dvou.¹⁴⁾

Studenti mají samosprávu a studentský svaz koleje je zpravidla spojen s Národním svazem studentů (National Union of Students), jehož členy jsou automaticky všichni studenti.

Učitelky mateřských škol se vzdělávají buď v tříleté Froeblově koleji nebo v Národní koleji (National Training College), nebo ve zvláštních odvětvích universit s přednáškami pro tento obor (Nursery Courses).

Ve Skotsku¹⁵⁾ začalo sice učitelské vzdělání později než v Anglii, ale, jak soudí historikové pedagogiky, osvěceněji. Jako dr. Kay v Anglii působil zde iniciativně David Stow, stoupenec Pestalozziho. Jeho úsilí (od r. 1824) vzdělávat učitele při Model Infant School v Glasgowě, které následoval v Edinburghu John Wood, projevilo se i v činnosti glasgowské Pedagogické společ-

¹¹⁾ Podle informací, které jsem získala při návštěvě City of Birmingham Teachers Training College, která patří k typu General Training College a je spravována městskou školní radou Birminghamu.

¹²⁾ Woodbrooke Timetable of Lectures, Summer Term 1965.

¹³⁾ Anglické lidové hnutí náboženské, které vzniklo v 17. století ze sekty independentů; svou historií je Společnost přátel (Society of Friends), jak se oficiálně nazývá, blízká naší jednotě bratrské.

¹⁴⁾ Tak je tomu např. v City of Birmingham Training College, která má 600 studentů na čtyři vysoké internátní budovy.

¹⁵⁾ R. R. Rush: *The Training of Teachers in Scotland*, Edinburgh 1928.

nosti (Educational Society). Výsledky Stowova a Woodova působení byly tak dobré, že absolventi jejich škol (Stow založil kolej i v Edinburghu) byli jako učitelé žádáni i v Anglii. Na rozdíl od anglických nebyly skotské koleje pro přípravu učitelů (spravované hlavně skotskou státní církví, tj. kalvínskou presbyterií) internátní a byly těsně spojeny s universitami. To se utvrdilo, když r. 1876 byla z peněz nadace Andrew Bella založena stolice profesury pedagogiky na universitách v Edinburghu a St. Andrew. Snad pro tuto tradici nepokládali ve Skotsku za nutné přijímat myšlenku denních kolejí pro učitelské vzdělání při universitách jako v Anglii. Jako v Anglii vládl v 19. století i zde církevní monopol nad učitelským vzděláním. Církev ve Skotsku (s výjimkou episkopální a katolické) postoupily r. 1905 své koleje Skotskému školskému oddělení ministerstva školství (Scotch Education Department), které pověřilo dozorem čtyři oblastní výbory. (Provincial Committees) s centry vždy v jedné ze čtyř skotských universit.¹⁶⁾ Systém pupil-teachers byl zrušen a požadavky na studenty zvýšeny, což se odráželo v odstupňování zkoušek a kvalifikace za studia (General — po 1. roce, Special — po 2. roce a Technical Certificate — po 2. až 3. roce studia podle typu zvoleného předmětu). To bylo od r. 1924 ještě zpřísněno a trvá to dodnes. Jeví se v tom respekt k akademickému vzdělání, které ani za druhé války a v prvních letech po válce nebylo pro okamžitou potřebu zkráceno tak jako v Anglii a Walesu. Když bylo (r. 1951) umožněno, že se osoby z jiných povolání mohou věnovat vyučování svého oboru, musely projít stejným vzděláním a výchovou jako regulérní studenti pedagogických kolejí a navíc museli mít dvouletou praxi ve svém oboru.¹⁷⁾

Ve Skotsku je 7 pedagogických kolejí (Colleges of Education), a to v Aberdeenu, Edinburghu (2), Dundee, Glasgowě (3), a 3 koleje pro výuku domácích nauk (Domestic Science) v Aberdeenu, Edinburghu, Glasgowě. Oficiální odpovědnost nemají ve Skotsku university jako v Anglii a Walesu, nýbrž Skotská rada pro vzdělání učitelů (Scottish Council for the Training of Teachers), kterou pověřuje státní sekretář pro Skotsko. Tato rada se skládá ze zástupců sedmi pedagogických kolejí.

Na rozdíl od Anglie musejí být všichni učitelé (ne učitelky) graduování ekvivalentně universitní hodností, od učitelů vyšších tříd středních škol je vyžadována další kvalifikace (honours degree).

Obsahem vzdělání a výchovy se studium ve Skotsku od anglického podstatně neliší, jen v tom, že je přesně odstupňován k získání trojího stupně vysvědčení. Studium pro učitelky mateřských škol je čtyřleté a zahrnuje i vzdělání učitelů pro elementární stupeň. Jeví se v tom ocenění významu výchovy nejmenších dětí.

V *Severním Irsku* se učitelské vzdělání rozvíjelo od r. 1811, ale velmi pomalu (první kolej r. 1831), zásluhou dobrovolných organizací, zde většinou katolických. Když však r. 1922 ministerstvo školství pro Severní Irsko (Northern Ireland Ministry of Education) převzalo školskou správu, byla v zemi jen jedna ženská kolej pro učitelskou přípravu. Pak byly zásluhou ministerstva zřizovány další koleje (koedukační) a zabezpečeno spojení s universitou v Belfastu i její účast na vyučování. Teprve od r. 1936 se učitelské vzdělání stalo povinným pro učitele státních škol. Dnes má Severní Irsko tři obecné koleje pro vzdělání učitelů, pro studenty od 17 do 19 let (z nich jedna je katolická, dvě řídí ministerstvo školství) a dvě speciální pro uchazeče od 17 do 30 let (pro domácí

¹⁶⁾ H. C. Dent: Uv. spis, s. 14, 15.

¹⁷⁾ H. C. Dent: Uv. spis, s. 21.

nauky a pro umění]. Obsah vzdělání se v podstatě řídí anglickým vzorem, stejně jako život studentů.

Zřejmou tendencí britské výchovy je přibližovat studium, organizaci i život žáků a žákyň učitelských kolejí úrovni universitních studentů. Některé koleje se snaží redukovat formální přednášky ve prospěch pracovních seminářů a pozorování dětí ve škole.

Předním cílem některých kolejí je přiblížit obsah výchovy a vzdělání kolejí co nejbližší nižšímu universitnímu stupni, jiné navrhují, aby koleje nevzdělávaly jen učitele, nýbrž i sociální pracovníky a vychovatele.

V kolejích pro učitelskou přípravu se stále jasněji projevuje odraz změn ve výuce dětí škol prvního i druhého stupně; ty obsahují nové způsoby, jak vyučovat tradičním předmětům využitím dětské aktivity a vedením k tomu, co nazýváme polytechnickým vzděláním, užíváním nejmodernějších pomůcek, rozdělováním žáků do skupin, což se má odrážet v plánu i vybavení třídy a vyžaduje velkou obratnost a dovednost učitele.¹⁸⁾ Jiné koleje usilují vtělit co nejorganičtěji výchovu osobnosti příštích učitelů do obsahu výchovy. Vskutku většina učitelů v kolejích pro vzdělání učitelů pokládá za svou povinnost, aby se studenti nejen vzdělávali, nýbrž byli i vychováváni v lepší lidi, iniciativní a obětavé pracovníky. To je tím významnější, že britský učitel má pak v praxi rozsáhlé možnosti rozhodovat se a volit si obsah vzdělání a výchovy svých svěřenců i způsoby, jak dosáhnout se žáky nejlepších výsledků. Jestliže celkovému vzdělání chybí leckdy úplnost, jak bychom to viděli my, snaží se anglický způsob pozorností věnovanou také individuálnímu profilu přispět co nejvíce k výchově osobnosti učitele.

¹⁸⁾ D. H. Morell, A. Pott: *Britain's New School*, s. 7—10.

ZPRÁVA

o Mezinárodním semináři k otázkám modernizace základního vzdělání
bude z technických důvodů uveřejněna v 5. čísle.
